

ARIE OPER ŚWIATA

Wawel, 2 i 3 lipca 2011 r.
godz. 20.30

I część

1. G. Rossini – Cyrulik sewilski - Uwertura 6'
2. G. Rossini – Cyrulik sewilski – *Largo al factotum* (Kufluk) 5'

Krzysztof Globisz /KG/ - Powitanie

To już czwarty raz spotykamy się na najpiękniejszym dziedzińcu Krakowa na koncercie „Arie Oper świata”. Orkiestra Opery Krakowskiej pod batutą Tomasza Tokarczyka przywitała się z Państwem uwerturą do opery „Cyrulik Sewilski” Gioachino Rossiniego o którym red. Józef Kański w swoim przewodniku operowym napisał :

„Rossini to bez wątpienia jeden z najświetniejszych w historii kompozytorów operowych i jemu to w przeważającej mierze zawdzięcza muzyka włoska ponowny wzrost swoich wpływów i znaczenia na terenie Europy”.

O zabawnej arii Figara którą usłyszeliśmy w wykonaniu Stanisława Kufluka red. Kański w opisie tej opery napisał:

„Odsłona 1. O świcie przed domem doktora Bartola pojawia się grupa muzykantów; przy ich wtórze hrabia Almaviva śpiewa miłosną serenadę (cavatina *Ecco ridente il cielo*) pod oknami Rozyny, wychowanicy starego doktora, której wdzięczna postać podbiła całkowicie jego serce. Rozyna jednak nie pojawia się w oknie. Strapiony hrabia, odprawiawszy muzykantów, sam również zamierza się oddalić, lecz oto szczęśliwy los zsyła mu nieoczekiwanie sojusznika w osobie sprytnego, wszędobylskiego cyrulika, Figara (cavatina *Largo al factotum*); Almaviva poznaje w nim swego sługę z dawniejszych czasów”.

Musicie Państwo przyznać, że ujmujący jest ten niezwykle dobór słów, układający się w hasła, opowiadające niemal cały pierwszy akt tej opery trwający przecież ok. 45 minut. Fragmenty przewodnika operowego red Józefa Kańskiego towarzyszyć nam będą zresztą przez cały wieczór. Chcielibyśmy tym samym złożyć hołd redaktorowi Kańskiemu. To jego praca przez długie lata była jedynym operowym przewodnikiem po świecie opery w Polsce. Nie dość, że stanowiła kopalnię wiedzy o Operze i jej Twórcach, to w krótkich urokliwych słowach trafnie charakteryzowała samo dzieło. O na przykład „Halka” Stanisława Moniuszki:

„O wyjątkowym znaczeniu Halki dla historii muzyki polskiej stanowi nie tylko jej wysoka wartość muzyczna, przerastająca ogromnie wszystko, co przedtem stworzono w Polsce w dziedzinie muzyki operowej, lecz także jej realistyczna treść i wymowa społeczna. Wprowadzenie na scenę chłopskiej pary jako bohaterów było krokiem śmiały i niezwykłym. /.../

Reakcyjnie nastawiona część społeczeństwa bardzo ostro wystąpiła przeciwko Halce i jej autorowi. Po skromnym estradowym wystawieniu 2-aktowej Halki w Wilnie partytura jej przeleżała 10 lat w archiwum Opery warszawskiej (na tle perypetii związanych z jej wystawieniem osnuta została akcja filmu Warszawska premiera). Lecz pierwsze przedstawienie Halki (rozszerzonej do 4 aktów) w Warszawie stało się od razu wspaniałym triumfem, a z biegiem lat sukcesy Moniuszki nieustannie rosły”.

W arii „Halki” z drugiego aktu solistka opery Krakowskiej – Magdalena Barylak

K.G. – W innym miejscu swojego przewodnika o twórczości Stanisława Moniuszki
Redaktor Kański napisał :

Od strony muzycznej jest Straszny dwór z pewnością najdoskonalszym spośród operowych dzieł Moniuszki, a tym samym wysuwa się na czoło całej polskiej twórczości operowej XIX wieku. Prawdziwy klejnot [pośród wielu innych wspaniałych] stanowi aria Stefana „z kurantem” z III aktu, godna stanąć w jednym szeregu obok najslynniejszych tenorowych arii włoskich i francuskich.

Posłuchamy jej w wykonaniu Arnolda Rutkowskiego a później Rafał Siwek w niemniej znanej arii jakże pasującej do tego wspaniałego wewelskiego dziedzica.

- | | |
|--|----|
| 4. S. Moniuszko – Straszny dwór – <i>Aria z kurantem</i> (Rutkowski) | 6' |
| 5. S. Moniuszko – Straszny Dwór – <i>Ten zegar stary</i> (Siwek) | 3' |
| 6. S. Moniuszko – Straszny dwór – <i>Mazur</i> (chór) | 5' |

KG – Geatano Donizetti to włoski mistrz opery przełomu XVIII / XIX wieku. Red Kański
tak pisze o Donizzetim

„Spośród 70 oper Donizettiego zaledwie kilka zachowało do dziś swą żywotność; należą tu w pierwszym rzędzie *Łucja z Lammermooru* i *Faworyta*, a z oper komicznych *Napój miłosny* i *Don Pasquale*. *Łucja z Lammermooru* jest typowym wytworem romantycznej epoki w muzyce. Libretto opracował Cammarano na podstawie powieści Walter Scotta, którego dzieła w tym czasie cieszyły się w całej Europie niezwykłym powodzeniem. Atrakcyjność Narzeczonej z Lammermooru podnosił jeszcze fakt, iż Walter Scott oparł akcję swej powieści na autentycznym wydarzeniu. Dziś *Łucja z Lammermooru* cieszy się powodzeniem nie tyle dla swoich walorów dramatycznych, ile dla pięknych melodii i przede wszystkim dla niezwykle efektownych partii głównych bohaterów”.

Oto dowód, aria z drugiego aktu tej opery w wykonaniu Edyty Piaseckiej – *DURATA*

- | | |
|--|----|
| 7. G. Donizetti – <i>Łucja z Lammermoor</i> – <i>Regnava nel silenzio</i> (Piasecka) | 8' |
|--|----|

KG. :

„*Tosca* jest dziełem najbardziej może charakterystycznym dla muzycznego weryzmu. Pełna dramatycznego napięcia muzyka Pucciniego w mistrzowski sposób podkreśla i potęguje rysujące się w powieści francuskiego pisarza, V. Sardou, przeciwieństwa i kontrasty: promienną radość życia i posępny cień zbliżającej się nieuchronnie tragicznej śmierci, pogodną atmosferę dworskiego balu i przejmującą w swym realizmie scenę tortur. Brutalność niektórych sytuacji w operze wystawia nerwy widzów na poważną próbę – wynagradza im to jednak w pełni urok muzyki Pucciniego”

W najstłynniejszej arii głównej bohaterki tej opery – “Vissi d’arte — solistka Opery Krakowskiej Magdalena Barylak

8. G. Puccini – *Tosca* – *Vissi d’arte* (Barylak)

3’

KG. :

Zanim świetne sukcesy *Rigoletta*, *Trubadura* i *Traviaty* rozślawiły imię Verdiego po świecie, był on już osobistością znaną na terenie swego ojczystego kraju. Należał do tych nielicznych wybrańców losu, którzy zdobywają wielki rozgłos od razu, w pierwszej fazie działalności artystycznej. Do najwybitniejszych dzieł Verdiego z tego okresu należy *Nabuchodonozor*, zwany z włoska *Nabucco*. Opera ta wywołała na widowni tak burzliwe demonstracje patriotyczne nastawionej publiczności, że władze austriackie zakazały w końcu jej wystawiania na okupowanych przez siebie terenach Włoch. Po pierwszych sukcesach usunęły *Nabucco* na długie lata w cień późniejsze, znacznie doskonalsze dzieła Verdiego. Ostatnio jednak znów przypominano sobie o tej efektownej i melodyjnej operze.

Bodaj najstłynniejszą arią z tej opery jest „Va pensiero” – znajdującą się w repertuarze każdego szanującego się chóru operowego, a zatem również chóru krakowskiej Opery. Towarzyszyć mu będzie orkiestra Opery Krakowskiej pod dyрекcją Tomasza Tokarczyka, a pierwszą część koncertu zakończymy arią z tej samej opery Verdiego a III aktu w wykonaniu Rafała Siwka

9. G. Verdi – *Nabucco* – *Va, pensiero* (chór)

5’

10. G. Verdi – *Nabucco* – *Sperate o figli...come notte* (Siwek, chór)

9’

II część

1. G. Rossini – Scena balu – Kopciuszek (Sroka złodziejka/Semiramida) 9'

K.G. – Drugą część koncertu otworzyliśmy sceną balu z Kopciuszka wg Rossiniego w wykonaniu orkiestry i baletu Opery krakowskiej po dyрекcją Tomasza Tokarczyka. Zresztą ten spektakl w choreografii Giorgio Madii cisy się niestabnącym powodzeniem wśród Państwa Publiczności to taki spektakl w trakcie którego przenosimy się swoja wyobraźnią w najbezpieczniejsze rewiry dziecięcej wyobraźni bez względu na to ile mamy lat... Pozostańmy przy muzyce włoskich mistrzów Opery. Już w pierwszej części spotkaliśmy się z twórczością Donizettiego. Postuchajmy jeszcze jednego fragmentu jego twórczości w wykonaniu Stanisława Kufluka i Rafała Siwka. O operze „Don Pasquale red Kański pisał:

„Don Pasquale, skomponowany dla działającego w Paryżu Teatru Włoskiego, to jedno z najświetniejszych dzieł Donizettiego, prawdziwy klejnot wdzięku, lekkości i beztroskiego humoru. Aż wierzyć się nie chce, że do napisania tej uroczej opery wystarczyło kompozytorowi zaledwie...11 dni. Rdzennie włoska melodyjność łącząca się z francuską finezją rytmiki, znakomite zjednoczenie tekstu z muzyką, potoczysta akcja i postacie bohaterów jak gdyby przeniesione z dawnej commedia dell'arte, subtelna instrumentacja, efektowne partie solowe oraz mistrzowskie duety i sceny zespołowe”.

2. G. Donizetti – Don Pasquale – *Cheti, cheti immantinente* (Kufluk, Siwek) 8'

3. V. Bellini – Norma – *Casta diva* (Piasecka, **chór**) 6'

K.G. Słyną arię „Casta diva” z opery *Norma* Balliniego wykonała Edyta Piasecka. -DURIAN
Pozostańmy w kręgu włoskich mistrzów gatunku. O Giuseppe Verdim red Kański pisze

„Światową sławę przyniosły Verdiemu dzieła z drugiego okresu twórczości – *Rigoletto*, *Trubadur*, *Traviata*, *Bal maskowy*. Tu jednak widać jeszcze, zwłaszcza w dwóch pierwszych, wpływ wielkiej opery francuskiej, głównie Meyerbeera; obok fragmentów istotnie genialnych pojawiają się czasem banalne melodie z prymitywnym akompaniamentem. Verdi widział te niedociągnięcia i czuł potrzebę ciągłego doskonalenia swego rzemiosła kompozytorskiego. Jego późniejsze opery, jak *Don Carlos*, *Aida*, a zwłaszcza *Otello* i *Falstaff*, to już arcydzieła pod każdym względem, o przemyślanym doborze libretta, znakomitej orkiestracji i mistrzowskim opracowaniu partii wokalnych.

Na przykład *Traviata*. Początkowo przeciwnicy dzieła Verdiego odnieśli zwycięstwo: kompozytor musiał zmienić tytuł dzieła z *Traviaty* na *Violettę* (od imienia głównej bohaterki), a czas akcji cofnięto o sto kilkadziesiąt lat, aby choć częściowo zatrzeć realistyczny charakter i umożliwić użycie stylowych kostiumów z epoki Ludwika XIV. Nawet i po tych zmianach nie od razu zdobyła *Traviata* powodzenie. Z czasem jednak piękno melodii, nastrojowość i subtelny koloryt opery Verdiego znalazły właściwe uznanie, i dziś święci ona nieustannie triumfy na wszystkich scenach świata. Świetną wykonawczynią partii Violetty na scenach amerykańskich była w 1883 znakomita Marcelina Sembrich-Kochańska”.

....zresztą spektakle *Traviaty* znajdują się na afiszu prawie każdego operowego teatru – w Krakowie tytuł ten powrócił na afisz 18 czerwca. Zawsze też skupiają najlepszych wykonawców. W naszym koncercie Edytę Piasecką i Arnolda Rutkowskiego
DURIAN

- | | |
|--|----|
| 4. G. Verdi – <i>Traviata</i> – <i>Lunge da lei</i> (Rutkowski) | 5' |
| 5. G. Verdi – <i>Traviata</i> – Preludium (przed III aktem) | 4' |
| 6. G. Verdi – <i>Traviata</i> – <i>Parigi o cara</i> (Piasecka, Rutkowski) | 4' |

KG. :

„Piotr Czajkowski nie przejawiał w dzieciństwie wybitniejszych uzdolnień muzycznych, ukończył instytut prawniczy i pracował początkowo jako urzędnik w ministerstwie sprawiedliwości. Jakkolwiek muzyki uczył się od 10. Roku życia – dopiero z czasem postanowił poświęcić się jej całkowicie. Kontynuuje więc rozpoczęte już wcześniej studia teoretyczne i pod kierunkiem Antoniego Rubinsteina rozpoczyna naukę kompozycji. W 1865 roku kończy konserwatorium petersburskie i w rok później obejmuje sam wykłady w konserwatorium w Moskwie”.

..... przed Państwem w popisowych ariach Oniegina i Gremina z opery *Eugeniusz Oniegin* Stanisław Kufluk i Rafał Siwek

7. P. Czajkowski – Eugeniusz Oniegin – *Wy mnie pisali* (Kufluk) 6’

8. P. Czajkowski – Eugeniusz Oniegin – *Aria Gremina* (Siwek) 5’

KG: zapowiedź - /w opracowaniu/

9. A. Catalani – *La Wally* – *Ebben? ne andro lontana* (Barylak) 4’

KG:

Puccini jest ostatnim z szeregu znakomitych kompozytorów włoskich, którzy poświęcili się wyłącznie twórczości operowej, na nim też kończy się długi okres świetności tego gatunku sztuki w tradycyjnym jego pojęciu. Muzyka Pucciniego nie odznaczała się może szczególną głębią – charakteryzuje ją raczej zewnętrzna efektowność i sentymentalizm (z wyjątkiem dwóch ostatnich dzieł, w których widoczne jest znaczenie wzbogacenie i pogłębienie środków wyrazu); niemniej posiadał Puccini swój własny, oryginalny styl twórczy (a także wyjątkowy zmysł dramaturgiczny) łatwy do rozpoznania już po kilku taktach, co jest zaletą tylko nielicznych kompozytorów. Styl ten objawia się przede wszystkim w melodyce, pełnej zmysłowego żaru, a także w harmonice i instrumentacji.

..... najlepszym dowodem na te słowa jest aria Kalafa z III aktu „Nessun dorma” w wykonaniu Arnolda Rutkowskiego. Ten utwór stał się przebojem ubiegłorocznego koncertu i wykonamy go na specjalne życzenie publiczności. Ten sam artysta zakończy wraz z chórem i orkiestrą nasz operowy wieczór tym razem cytatem z opery Mascagniego „Cavalleria rusticana”. Przed Państwem Arnold Rutkowski...

10. G. Puccini – Turandot – *Nessun dorma* (Rutkowski, **chór**) 4'

11. P. Mascagni – *Cavalleria rusticana* / *Viva il vino* (Rutkowski, **chór**) 6'

KG.:

W koncercie wystąpili

DURUAA
Edyta Piasecka – sopran
Magdalena Barylak – sopran
Arnold Rutkowski – tenor
Stanisław Kufluk – baryton
Rafał Siwek – bas

Słowo: Krzysztof Globisz

*Orkiestra i Chór Opery Krakowskiej
Dyrygent – Tomasz Tokarczyk*